

церкву. Більшу відповідальність за цей процес він покладав на жінку, матір, якій самим Богом і природою визначено стати першим наставником і духовним опікунком своїх дітям та натхненником до богошукання власного чоловіка. У своїх листах до майбутньої дружини М. Пирогов так висловлював своє бачення ідеальної сімейної атмосфери: “То, что в целом обществе поручается и всегда поручалось избранным людям, известным своею нравственностью, глубиною своих религиозных убеждений, даром слова и знанием, образованном наукою, то в семейном кругу должно быть поручено женщине. Материальный и умственные заботы, чтобы совестливо исполнять наше призвание и доставать насущный хлеб, нередко заглушают в нас вдохновение, необходимое для молитвы, мысли о земном преследуют нас с утра до ночи, и во время отдыха, и в недрах семьи, а когда мы и себя не в силах осенить благоговейным умилением, то что же мы можем сделать в этом отношении для наших детей? Итак, жена и мать есть священник семьи, по крайней мере в нашем быту” [6, ст. 16-17].

Висновки. Проаналізувавши окремі аспекти проблеми морально-духовного виховання молоді в педагогічній спадщині діячів середини XIX століття можна зробити висновки, що морально-духовне виховання включає в себе: вміння відрізнити дійсні цінності від помилкових, прагнення до благородних цілей, розуміння мети і сенсу життя, надавання переваги духовній натурі над матеріальною (К. Ушинський); самореалізація особистості, любов до своєї землі, безпосереднє спілкування з Богом (Т. Шевченко); розвиток національної самосвідомості, рівноправне існування серед інших народів, системний раціоналізм та систематичне вільнодумство (М. Драгоманов); стійкі моральні переконання, виховання в сімейному колі духовності в дітях, глибоке богопізнання батьків (М. Пирогов). У різні періоди історії людина то приймала, то заперечувала пріоритетність зазначених якостей, але сутність залишається незмінною. Сучасне суспільство потребує перегляду сенсу і мети свого існування та повернення до головного джерела морально-духовних надбань народу.

Використана література:

1. *Вовк Л. П.* Історія освіти і педагогіки у загальній, методологічній і професійній культурі майбутнього вчителя : посібник-коментар із пропедевтики вивчення історії педагогіки / Л. П. Вовк . – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 332с.
2. *Вишневецький О., Кобрій О., Чепіль М.* Теоретичні основи педагогіки / О. Вишневецький, О. Кобрій, М. Чепіль. – Дрогобич : Відродження, 2001. – 424 с.
3. *Драгоманов М. П.* Вибране / М. П. Драгоманов. – К. : Либідь, 1991. – С. 434-448.
4. *Тхоржевська Т. Д.* Православне виховання в історії педагогіки України : монографія. – 2-е вид., доп. і перероб. / Т. Д. Тхоржевська. – К. : Фенікс, 2008. – С. 229-252.
5. *Ушинський К. Д.* Вибрані педагогічні твори : в 2т. – Т. 1. / К. Д. Ушинський. – К. : Рад.шк., 1983. – С. 104-105, 192-203.
6. *Пирогов Н. И.* Идеал женщины (Из писем к А. А. Бистром) / Н. И. Пирогов. – Донецк, 2010. – 48 с.
7. *Шевченко Т. Г.* Твори : в 3 т. – Т. 2. / Т. Г. Шевченко. – К. : Вид-во худож. літ., 1955. – С. 630-638.

Аннотація

Стаття посвячена проблемі формування свободної, гуманної і відповідальної людини в контексті системи її морально-духовних цінностей, отриманих в трудах видатних українських діячів XIX століття.

Annotation

The article deals with the problem of forming a free, humane and responsible individual in the context of his moral and spiritual values system reflected in research works of prominent Ukrainian leaders of the nineteenth century.

УДК37.014.5

Войналович О. О.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У працях сучасних філософів, економістів та педагогів проголошується думка про те, що найбільш суттєвою характеристикою сучасного світу, яка визначає його картину, є рух гігантських потоків капіталів, товарів, а також людей, що посилює обмін інформацією. Для узагальнення цих процесів застосовується поняття “глобалізація”, яке, однак, науковці наповнюють різним змістом. Найбільш відомі підходи до розкриття його сутності містяться в працях У. Бека, Е. Гідденса, Г. Герборна, М. Делягіна, В. Іноземцева та ін. І хоча автори висловлюють відмінні, почасти пролежні погляди на феномен глобалізації, актуальність питання не знижується, а набирає нових обертів.

Поява терміну “глобалізація” пов’язана з іменем О. Робертсона, який вперше використав його в 1983 році. Спочатку цей термін застосовувався лише стосовно економіки, але поступово поширився на всі дисципліни.

Сьогодні глобалізація тлумачиться як “комплексне явище, яке включає низку процесів, що відбуваються водночас і має кілька “вимірів”, найбільш помітними і важливими серед яких є глобалізація ринку, виробництва та інформації.

Л. Клайк визначає глобалізацію як рух товарів, послуг, фінансового капіталу між країнами і

секторами економіки, рух людей між країнами з метою виконання економічних функцій, валютних операцій, а також рух інтелектуальної продукції між дослідними і навчальними центрами.

Російський дослідник М. Делягін вбачає в глобалізації “процес стрімкого формування єдиного загальносвітового фінансово-інформаційного простору на базі нових, переважно комп’ютерних технологій”. У цьому, стверджує він, полягає відмінність глобалізації від інтеграції, “вищим рівнем якої вона є”.

Глобалізація має як позитивні, так і негативні риси. До позитивних слід віднести розподіл праці, спеціалізацію, підвищення рівня виробництва, велику доступність товарів і послуг. Водночас вона збільшує майнове розмежування між бідними та багатими. Фактично, лівова частка переваг глобалізації припадає на багаті країни і багатих індивідів, що може стати передумовою виникнення між ними конфліктів.

Інша проблема, пов’язана з глобалізацією, вбачається в широкому домінуванні стандартів масової культури. Деякі автори розцінюють глобалізацію як нову форму експансії Сполучених Штатів Америки, своєрідний “культурний імперіалізм”, який нівелює культурну ідентичність народів різних країн.

Розглядаючи стратегію розвитку України в умовах глобалізації, можна твердити, що поряд з можливим ризиком, ці процеси дають реальний шанс нашій країні посісти гідне місце на новому етапі цивілізації, спираючись на науку, освіту та інноваційні технології.

До важливих векторів глобалізації належить освіта, яка не тільки не залишається осторонь процесів глобалізації, а й активно залучається до них. Прискорення процесів глобалізації в економіці та політиці висувають нові вимоги до структури та якості освіти.

Однак, як справедливо стверджує М. Канаєв, необхідно проводити чітке розмежування між інтернаціоналізацією навчальних закладів і глобалізацією освіти, які взаємопов’язані, але разом з тим принципово різняться між собою.

Інтернаціоналізація – це розширення двосторонніх і багатосторонніх зв’язків і контактів між навчальними закладами різних країн на основі рівноправного і взаємовигідного співробітництва. Її мета – підвищення ефективності освітньої і науково-дослідної роботи, в ідеалі доведення її до кращого світового рівня, розширення мобільності викладачів та студентів.

Що стосується глобалізації, тут не існує рівності. Натомість є підпорядкування освіти “інтересам могутніх іноземних транснаціональних корпорацій, які нав’язують свої стандарт и навчання, свою мову спілкування, не рахуючись з національними особливостями, витісняють національні мови – носіїв самобутніх культур”.

Україна, яка прагне інтегруватися у світовий та європейський простір, не може стояти осторонь глобалізаційних процесів, що відбуваються сьогодні й торкаються майже всіх країн світу. Проте не слід бездумно “кидатися в безодню” глобалізації, адже відданість уніфікації може згубити національну специфічність. Стратегія розвитку національної системи освіти повинна формуватися адекватно сучасним інтеграційним і глобалізаційним процесам, вимогам переходу до постіндустріальної цивілізації, що забезпечить стійкий рух та розвиток України в XXI столітті, інтегрування національної системи освіти в європейський і світовий освітній простір.

У третьому тисячолітті Україна, хоч і з деяким запізненням, вслід за високорозвиненими країнами вступає у фазу постіндустріального (інформаційного) суспільства, в якому провідну роль відіграють гуманітарні знання і гуманні цінності, здатність до саморозвитку й спілкування з іншими людьми, спроможність до трудової й соціальної мобільності в умовах, які динамічно змінюються. Тому, головним умінням, яким має озброїти людину навчальний заклад, стає вміння самостійно знаходити і опрацьовувати інформацію, здобувати освіту впродовж життя, генерувати нові ідеї. Ключовим завданнями освіти у XXI столітті є розвиток мислення, орієнтованого на майбутнє. Сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а й здатності самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, переході від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян.

Основні тенденції та стратегії розвитку освіти в найближчий час викладені в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Стратегічними напрямками державної політики у сфері освіти повинні стати: оновлені згідно з вимогами часу нормативної бази системи освіти; модернізація структури, змісту та організації освіти на засадах компетентнісного підходу; створення та забезпечення можливостей для реалізації різноманітних освітніх моделей; створення навчальних закладів різних форм власності; забезпечення доступності та безперервності освіти протягом усього життя; побудова ефективної системи національного виховання, розвитку і соціалізації дітей та молоді; формування безпечного освітнього середовища, екологізації освіти; розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті; інформатиматизація освіти, вдосконалення бібліотечного та інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки; забезпечення проведення національного моніторингу системи освіти; підвищення соціального статусу педагогічних та наукових працівників; створення сучасної матеріально-технічної бази системи освіти; перебудова навчально-виховного процесу на засадах розвивальної педагогіки, спрямованої на раннє виявлення та найбільш повне розкриття потенціалу (здібностей) у дітей, з урахуванням їх вікових та психологічних особливостей; забезпечення розвитку та функціонування української мови як державної, задоволення мовно-освітніх потреб національних меншин, створення умов для вивчення іноземних мов.

Одним із пріоритетних напрямків розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Широкого розповсюдження повинен набути порядок працевлаштування випускників вищих навчальних закладів на умовах тристоронньої угоди "випускник-навчальний заклад-роботодавець".

Необхідно створити гучну, цілеспрямовану, ефективну систему державно-громадського управління освітою, що забезпечуватиме інтенсивний розвиток та якість освіти, спрямованість її на задоволення потреб держави, запитів особистості.

Також, глобальну освіту можна визначити як один з напрямків розвитку сучасної педагогічної теорії та практики, що базується на необхідності підготовки людини до життя в умовах сучасного світу. Глобалізація освіти неможлива без вивчення проблеми впровадження в освіту й освітній процес сучасних форм і методів навчання на основі досягнень комп'ютерної техніки й комунікаційних технологій у зв'язку зі зростаючою глобалізацією всіх сфер життя суспільства, зокрема педагогічної науки й практики.

Грунтуючись на психолого-педагогічних джерелах вищої школи необхідно провести аналіз сучасних тенденцій у вищій освіті, а також аналіз сутності головних напрямів її реформування з позицій впливу на формуванні змісту вищої освіти, а також на основі сучасних тенденцій в освіті у межах формування її нової парадигми, провести аналіз специфіки загально дидактичних принципів у вищій освіті, які є однією з основ формування та конструювання змісту вищої школи.

Отже, глобалізація національної системи освіти в сучасних умовах з врахуваннями кардинальних змін у всіх сферах суспільного життя, історичних викликів ХХІ століття вимагає критичного осмислення досягнутого і зосередження зусиль та ресурсів на розв'язанні найбільш гострих проблем, які стримують розвиток, не дають можливості забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епосі.

Використана література:

1. Закон України "Про вищу школу", 2007.
2. Указ Президента України 344/2013 від 25 червня 2013. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.
3. Колот А. М. Глобалізація економіки та її вплив на соціально-трудова сферу / А. М. Колот // Україна: Аспекти праці. – № 3. – С. 23.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ ст. – К., 2001.
5. Єрмаков І. Педагогіка життєтворчості: орієнтири для ХХІ століття. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство / І. Єрмаков. – К., 2000. – С. 18.
6. Каленюк І. С. Економіка освіти / І. С. Каленюк. – К., 2003.

Аннотація

В статті розглядається стратегія розвитку сучасного освіти в Україні в умовах глобалізації, а також нові вимоги до структури та якості освіти в зв'язку з прискоренням процесів глобалізації в економіці та політиці.

Annotation

This paper deals with developing the strategy of modern education in Ukraine in the context of globalization, and also the new demands to the structure and quality of education due to the acceleration of globalized process in the economy and politics.

УДК378.091.59

Войчун О. В.

ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Формування особистості людини триває все життя, проте період навчання у вищій школі, як зазначають психологи, відіграє особливу роль у цьому процесі. Саме в цей час у студента – майбутнього педагога закладаються основи тих особистісних та професійних якостей, які необхідні для успішної педагогічної діяльності. Сучасна вітчизняна психологія має в своєму арсеналі значну кількість праць, присвячених різним аспектам особистісного розвитку студентів у взаємозв'язку із формуванням професійних якостей та розвитком педагогічних здібностей.

З'ясуванню сутності, етапів і детермінуючих чинників становлення особистості присвятили свої дослідження К. Абульханова-Славська, В. Бодров, Г. Костюк, Є. Клімов, А. Маркова та ін. В контексті специфіки студентського віку як важливої стадії розвитку особистості цю проблему розглядали Б. Ананьєв, А. Бодальов, Д. Дворяшин, Н. Пейсахов, О. Степанова та ін. Проблемою особистісного підходу щодо формування особистості фахівця-професіонала, розвитку його професійної самосвідомості присвячені дослідження І. В. Дубровіна, Л. В. Долинської, С. Д. Максименка, Н. В. Чепелева та ін.

Студентство визначають як своєрідну групу, метою діяльності якої є засвоєння за спеціально організованою програмою соціально-професійних якостей, підготовка до виконання важливих соціальних